KOMPENDIUM · EKG

EKG ved brystsmerter

Hvilken del av hjertet ser hver avledning?

Dr. André Nanbjør · v0.2, november 2026

Et kompendium til undervisningen for ambulansepersonell og anestesileger. Målet er å forstå hvilke deler av hjertet vi undersøker med hver avledning, og hvilken arterie som forsyner dem.

Kurven
Koble P, QRS og T til det som skjer i hjertet.

Elektrodene
Sette et 12-avlednings EKG riktig ut fra benmarkører, og vite når du trenger V3R/V4R og V7–V9.

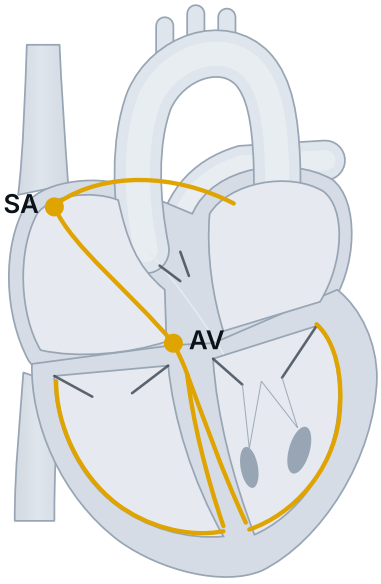
Veggene
Vite hvilken vegg hver gruppe avledninger ser, og hvilken arterie som vanligvis forsyner den.

Mønstrene
Kjenne igjen typiske ST-mønstre og grensene for ST-elevasjon.

1 Fra impuls til kurve
2 Slik settes EKG på
3 Hva hver avledning ser
4 Mønstrene ved infarkt
5 Fallgruver
Kilder

1 Fra impuls til kurve

Hver del av kurven svarer til et bestemt steg i hjertets elektriske aktivering.

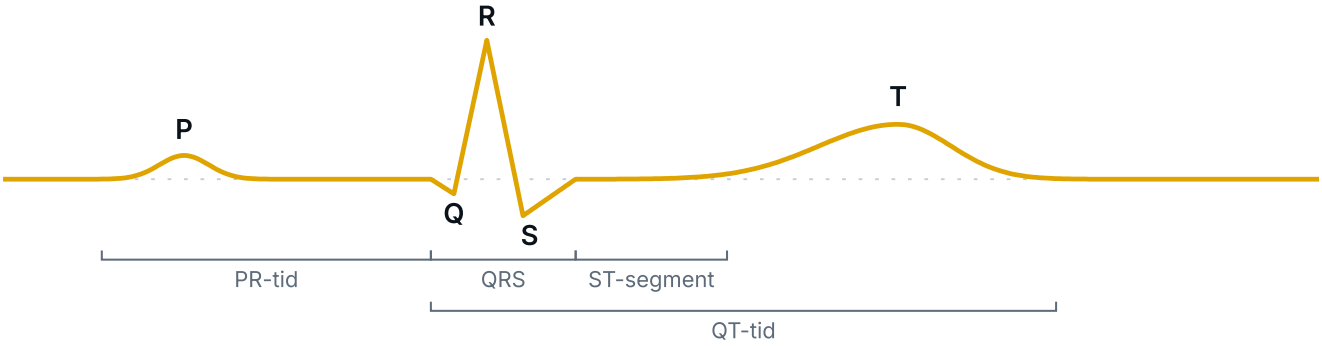

Ledningssystemet i frontalsnitt.

SA-knuten
Hjertets normale pacemaker, øverst i høyre atrium ved innløpet av vena cava superior. Impulsen sprer seg herfra over atriene og gir P-bølgen.

AV-knuten
Eneste normale forbindelse mellom atrier og ventrikler. Bremser impulsen, så atriene rekker å tømme seg før ventriklene trekker seg sammen.

His' bunt og grenene
Fører impulsen fra AV-knuten gjennom skjelettet i hjertet og ned i septum. Deler seg i fascikler og fører impulsen til venstre ventrikkel. Blokk gir LBBB, som gjør ST-vurderingen usikker (Byrne 2023).

Purkinje-fibre
Sprer impulsen raskt gjennom ventrikkelmuskelen, så begge ventrikler aktiveres nesten samtidig. Det gir den smale QRS-en.

Ett hjerteslag, skjematisk.

P-bølgen
Depolarisering av atriene. Atriene trekker seg sammen like etterpå.

QRS-komplekset
Depolarisering av ventriklene. Bredt QRS over 0,12 s er unormalt (Lott 2025). Ventriklene trekker seg sammen like etterpå.

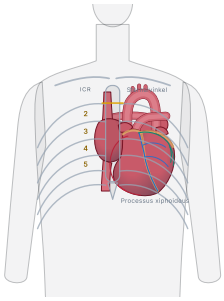
T-bølgen
Repolarisering av ventriklene. Hyperakutte T kan være et tidlig tegn på okklusjon (Mills 2026).

PR-tid
Fra starten av P-bølgen til starten av QRS. Over 0,2 s er AV-blokk grad I (Lott 2025).

ST-segmentet
Måles i J-punktet, der QRS slutter. ST-elevasjon i to tilstøtende avledninger gir mistanke om akutt koronarokklusjon (Byrne 2023; Mills 2026).

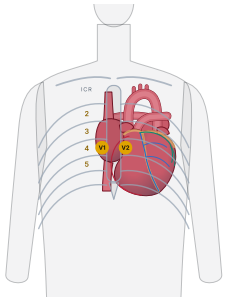
2 Slik settes EKG på

Elektrodene settes ut fra benmarkører. Riktig plassering er forutsetningen for at avledningene ser det vi tror.

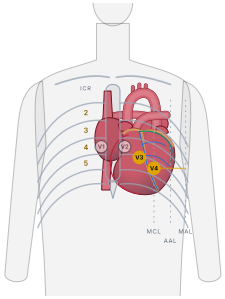
Tell ribbeina, ikke gjett

Alle brystavledningene settes ut fra **benmarkører**. Finn **sternalvinkelen** der brystbeinets øvre del møter selve brystbeinet. Den ligger ved **2. ribbe**. Tell deg nedover: interkostalrom (ICR) nummer *n* ligger rett under ribbe *n*.

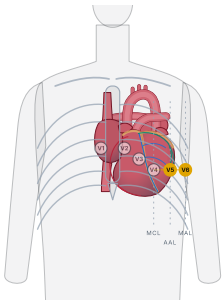
V1 og V2: brystbeinskanten

V1 settes i 4. ICR ved **høyre** brystbeinskant og **V2** i 4. ICR ved **venstre** brystbeinskant. De ligger på hver side av brystbeinet og ser mot septum.

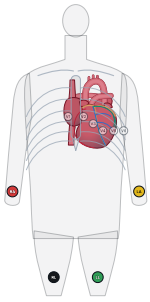
V4 først, så V3

V4 settes i 5. ICR i **midtklavikularlinjen** (rett ned fra midten av kragebeinet). **V3** settes midt mellom V2 og V4. Derfor setter man V4 før V3.

V5 og V6: i samme høyde som V4

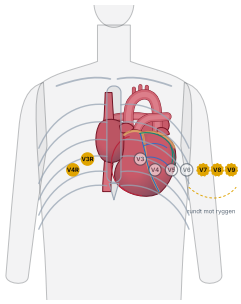
V5 og **V6** settes i **samme høyde** som V4, i henholdsvis **fremre** og **midtre aksillærlinje**. Følg en vannrett linje, ikke ribben, som skråner nedover mot siden.

Fire elektroder gir seks avledninger

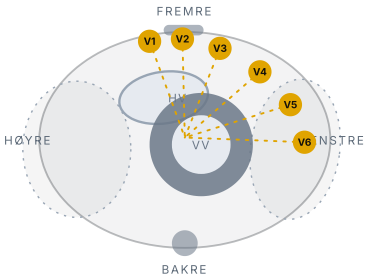
En elektrode på hver arm og hvert ben gir de seks **ekstremitetsavledningene** (I, II, III, aVR, aVL, aVF). Fargene er faste: **rød** høyre arm, **gul** venstre arm, **grønn** venstre ben og **svart** høyre ben.

Prehospitalt og ved akutt EKG festes armelektrodene ofte ved skuldrene og benelektrodene på nedre del av torso, så pasienten slipper å ligge helt stille. Det kan gi små endringer i utslagene sammenlignet med plassering på ekstremitetene.

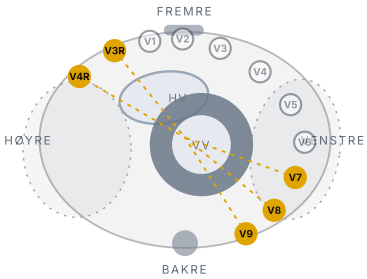

Når standard ikke er nok

V3R og V4R er speilbildet av V3 og V4 på høyre side. **V7, V8 og V9** settes bak, i samme høyde som V6: V7 i bakre aksillærlinje, V8 ved skulderbladets spiss og V9 ved ryggraden. Tilleggsavledninger anbefales ved nedreveggs-STEMI, og når okklusjon mistenkes og standardavledningene er uavklarte (Byrne 2023).

Brystavledningene i tverrsnitt, sett nedenfra: V1–V6 fra septum til lateralvegg.

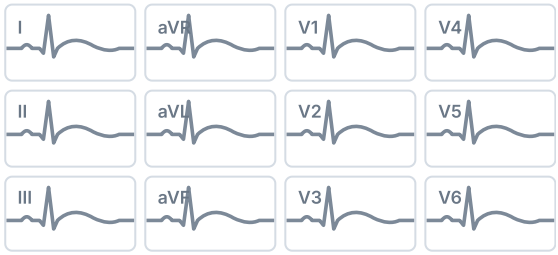

Tilleggsavledningene: V3R og V4R mot høyre ventrikkel, V7–V9 mot bakre vegg.

3 Hva hver avledning ser

Tolv avledninger, fire vegger

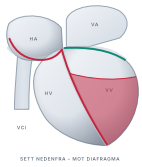
Seks avledninger i **frontalplanet** (I, II, III, aVR, aVL, aVF) og seks i **horisontalplanet** (V1–V6). Sammen dekker de hjertets nedre, laterale, septale og fremre vegg.

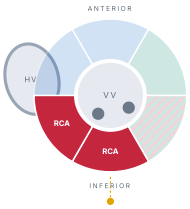

Slik leser vi dem

ST-elevasjon i en avledning peker på veggen som vender mot den. Avledninger på motsatt side viser ofte speilbildet (resiprok ST-depresjon).

LBBB, RBBB eller pacet rytme gjør ST-vurderingen usikker. Ved sterk mistanke om iskemi håndteres pasienten som ved STEMI (Byrne 2023).

Sett nedenfra

Tverrsnitt av VV

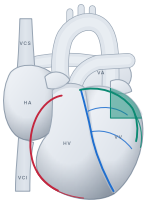
Nedre vegg

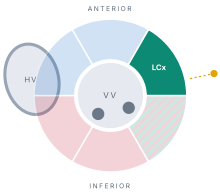

II, III og aVF har den positive polen mot venstre ben og ser derfor hjertet nedenfra, mot flaten som hviler på diafragma.

- **RCA (oftest), ev. LCx**

ST↑ III > II og ST↓ i aVL taler for RCA fremfor LCx. Ved nedreveggs-STEMI: ta V3R/V4R (Byrne 2023).

Sett forfra

Tverrsnitt av VV

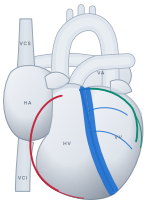
Høy lateral vegg

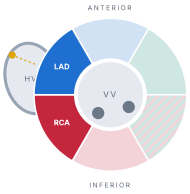

I og aVL har den positive polen mot venstre arm og ser hjertet fra venstre side, mot øvre del av lateralveggen.

- **LCx, ev. diagonalgren fra LAD**

ST↑ i I og aVL sammen med ST↑ i V1–V4 tyder på proksimal LAD eller diagonalgren.

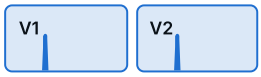

Sett forfra

Tverrsnitt av VV

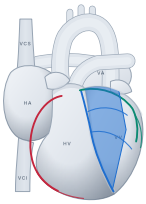
Septum

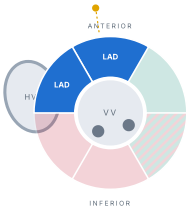

V1 og V2 sitter på hver side av brystbeinet i 4. interkostalrom og ser septum, skilleveggen mellom ventriklene.

- **LAD (anteroseptalt) og RCA (inferoseptalt)**

Høyre ventrikkel ligger rett foran septum, så endringer i V1–V2 kan også komme fra HV.

Sett forfra

Tverrsnitt av VV

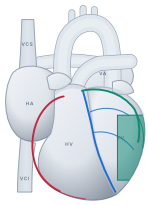
Fremre vegg

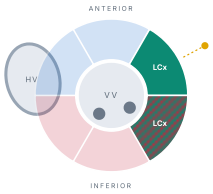

V3 og V4 ligger rett foran hjertet (V4 i 5. interkostalrom i midtklavikularlinjen) og ser fremre vegg og apex.

- **LAD**

Grense i V2–V3: ≥ 2 mm hos menn ≥ 40 år, ≥ 2,5 mm hos menn < 40 år, ≥ 1,5 mm hos kvinner. Andre avledninger: ≥ 1 mm i to tilstøtende. Målt i J-punktet (Byrne 2023; Mills 2026).

Sett forfra

Tverrsnitt av VV

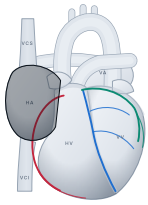
Lateral vegg

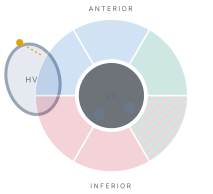

V5 og V6 sitter ved siden av hjertet (5. interkostalrom, fremre og midtre aksillærlinje) og ser lateralveggen.

- LCx (ev. RCA ved høyredominans)

LCx-okklusjon kan gi nesten normalt EKG. Ultralyd kan styrke mistanken, men skal ikke forsinke reperfusjon (Byrne 2023).

Sett forfra

Tverrsnitt av VV

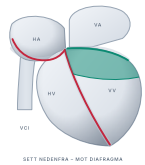
aVR – innsiden

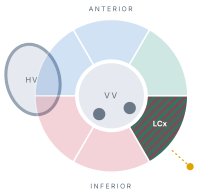

aVR har den positive polen mot høyre arm og ser hjertet fra høyre skulder, mot hulrommet og høyre atrium. Den er normalt negativ.

- Ingen enkelt vegg

ST-depresjon ≥ 1 mm i minst seks avledninger sammen med ST-elevasjon i aVR og/eller V1 taler for flerkarsykdom eller hovedstammeobstruksjon, særlig ved hemodynamisk påvirkning (Byrne 2023). Funnet er ikke spesifikt for infarkt (Mills 2026).

Sett nedenfra

Tverrsnitt av VV

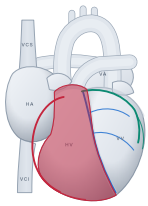
Bakre vegg

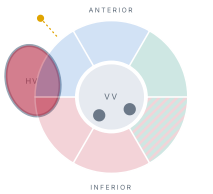

Bakveggen har ingen avledning i standard-EKG. **V1–V3** viser den som speilbilde, og ekstra avledninger **V7–V9** på ryggen ser den direkte.

- LCx (ev. RCA ved høyredominans)

ST-depresjon ≥ 1 mm i V1–V3, særlig med R > S i V1/V2 og positiv terminal T (Byrne 2023; Mills 2026). Bekreft i V7–V9: ST↑ ≥ 0,5 mm, hos menn < 40 år ≥ 1 mm (Thygesen 2019).

Sett forfra

Tverrsnitt av VV

Høyre ventrikkel

Høyre ventrikkel ligger foran og til høyre. **V3R og V4R** er brystavledninger speilvendt over til høyre side.

- RCA (proksimal)

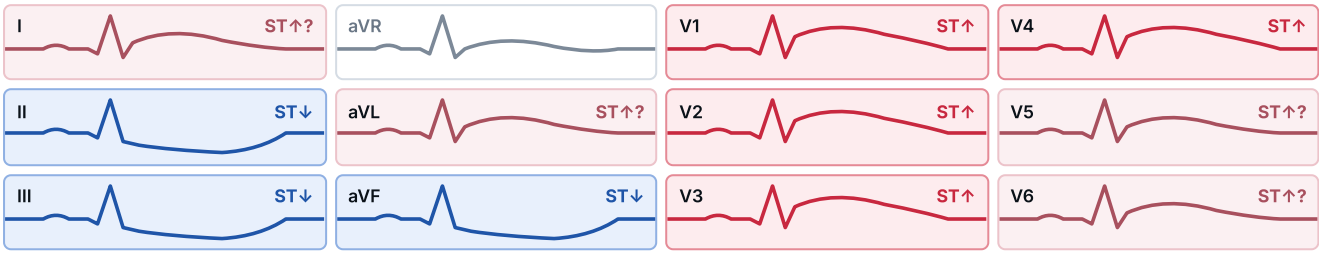
ST-elevasjon i V3R–V6R taler for HV-infarkt (Byrne 2023; Mills 2026). Grense ≥ 0,5 mm, hos menn < 30 år ≥ 1 mm (Thygesen 2019). Pasienten er preload-avhengig, og nitrater skal ikke gis (Byrne 2023).

4 Mønstrene ved infarkt

Rutene viser hvilke avledninger som typisk endres. De er skjematiske, ikke ekte EKG.

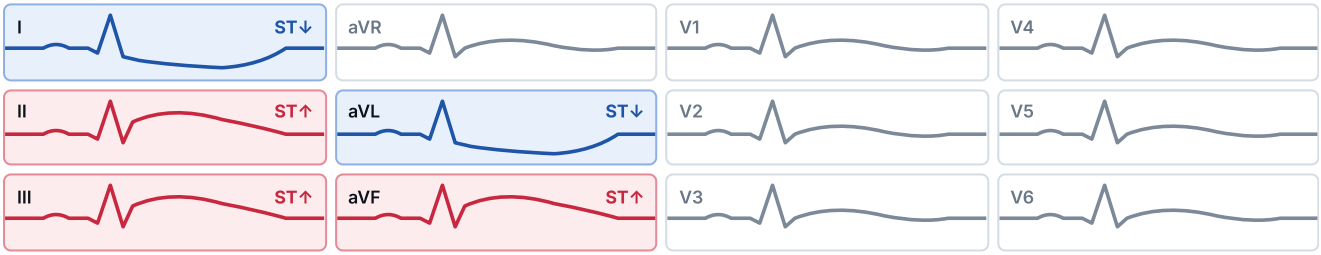
ST↑ elevasjon ST↓ resiprok depresjon ST↑? kan forekomme

Fremreveggsinfarkt LAD

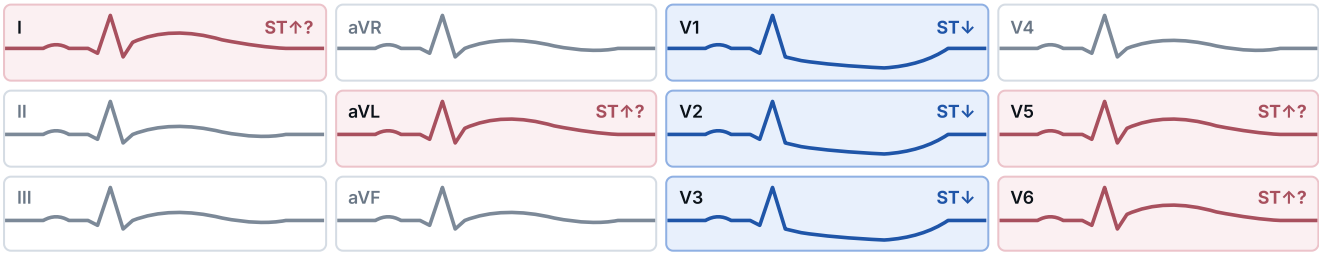

- ST-elevasjon V1–V4 (± V5–V6); også I og aVL ved proksimal LAD eller diagonalgren
- Resiprok ST-depresjon inferiort kan forekomme
- Grense i V2–V3, målt i J-punktet: ≥ 2 mm hos menn ≥ 40 år, ≥ 2,5 mm hos menn < 40 år, ≥ 1,5 mm hos kvinner (Byrne 2023; Mills 2026)
- Andre avledninger: ≥ 1 mm i to tilstøtende, uten venstre ventrikkelhypertrofi eller LBBB (Byrne 2023; Mills 2026)

Nedreveggsinfarkt RCA (oftest), ev. LCx

- ST-elevasjon II, III og aVF; resiprok ST-depresjon I og aVL
- ST↑ III > II og ST↓ i aVL taler for RCA fremfor LCx
- Ved nedreveggs-STEMI: ta V3R/V4R (Byrne 2023). ST↑ ≥ 0,5 mm, hos menn < 30 år ≥ 1 mm (Thygesen 2019), taler sterkt for HV-iskemi (Byrne 2023)
- ST↓ V1–V3 kan bety bakre utbredelse – ta V7–V9 (Byrne 2023)

Lateral og bakre vegg LCx (ev. RCA ved høyredominans)

- ST-elevasjon I, aVL og V5–V6 – ofte lite uttalt; LCx-okklusjon kan gi nesten normalt EKG
- Bakre vegg: ST-depresjon ≥ 1 mm i V1–V3, særlig med dominant R (R > S) i V1/V2 og positiv terminal T (Byrne 2023; Mills 2026)
- Bekreft med V7–V9 (Mills 2026): ST↑ ≥ 0,5 mm, hos menn < 40 år ≥ 1 mm (Thygesen 2019). Ofte LCx (Byrne 2023)

Fra EKG til ultralyd

TERRITORIUM	EKG (ST↑ / RESIPROK)	BEST I TTE-SNITT
LAD – fremre vegg, septum, apex	V1–V4 (± I, aVL) / II, III, aVF	PSAX kl. 9–1 · A4C apex og apikal septum · PLAX anteroseptum
RCA – nedre vegg (± HV)	II, III, aVF (III > II), V4R / I, aVL	PSAX kl. 5–9 · A4C basal inferoseptum · HV fri vegg i A4C og S4C
LCx – lateral og bakre vegg	I, aVL, V5–V6, V7–V9 / V1–V3	PSAX kl. 1–5 · A4C lateral vegg · PLAX bakre vegg

Typiske mønstre etter Byrne 2023, Mills 2026, Cerqueira 2002 og Lang 2015. Koronaranatomien varierer.

5 Fallgruver

EKG-et må alltid ses sammen med klinikken.

FALLGRUBE	HUSK
Akutt okklusjon uten ST-elevasjon	Inntil 1 av 4 som behandles som NSTEMI har en akutt okkludert arterie. Mønstre som kan tilsvare STEMI: hyperakutte T, de Winter, Wellens, Aslanger og «South African flag» (Mills 2026).
Ledningsforstyrrelser og pacing	LBBB, RBBB og pacet rytme gjør ST-vurderingen usikker. Ved sterk klinisk mistanke håndteres pasienten som ved STEMI (Byrne 2023).
Normalt EKG utelukker ikke ACS	EKG er normalt hos mer enn en tredel ved NSTE-ACS (Byrne 2023).
LCx-okklusjon	Kan gi nesten normalt EKG. Ta V7–V9 ved ST-depresjon i V1–V3 (Mills 2026).
Nedreveggs-STEMI	Ta V3R/V4R (Byrne 2023). HV-infarkt gjør pasienten preload-avhengig, og nitrater skal ikke gis (Byrne 2023).

12-avl. EKG raskt. Ved STEMI eller STEMI-ekvivalent går reperfusjon foran ultralyd (Byrne 2023).

Kilder

1. Byrne RA, Rossello X, Coughlan JJ, et al. 2023 ESC Guidelines for the management of acute coronary syndromes. Eur Heart J 2023;44:3720–826.
2. Cerqueira MD, Weissman NJ, Dilsizian V, et al. Standardized myocardial segmentation and nomenclature for tomographic imaging of the heart. Circulation 2002;105:539–42.
3. Lang RM, Badano LP, Mor-Avi V, et al. Recommendations for cardiac chamber quantification by echocardiography in adults (ASE/EACVI). J Am Soc Echocardiogr 2015;28:1–39.
4. Mills NL, Newby LK, Zaman S, et al. Fifth universal definition of myocardial infarction (2026). Eur Heart J 2026;47:5911–58.
5. Lott C, Karageorgos V, Abelairas-Gomez C, et al. European Resuscitation Council Guidelines 2025: Special circumstances in resuscitation. Resuscitation 2025;215:110753.
6. Thygesen K, Alpert JS, Jaffe AS, et al. Fourth universal definition of myocardial infarction (2018). Eur Heart J 2019;40:237–69.